

PETYCJA OBYWATELSKA

w sprawie wprowadzenia ilorazu rodzinnego (family-splitting) w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT)

1. PROJEKT PRZEPISU (NOWELIZACJA USTAWY O PIT)

W ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych wprowadza się następujące zmiany:

„2a. Małżonkowie podlegający obowiązkowi podatkowemu, o którym mowa w art. 3 ust. 1, pozostający w związku małżeńskim przez cały rok podatkowy, mogą być na wspólny wniosek wyrażony w zeznaniu podatkowym opodatkowani łącznie od sumy swoich dochodów z doliczeniem dochodów dzieci, o których mowa w ust. 2b (wspólne rozliczenie rodzinne).

2b. Wspólnym rozliczeniem rodzinnym obejmuje się dzieci małoletnie oraz dzieci do ukończenia 25. roku życia, jeżeli pobierają naukę w szkołach, o których mowa w przepisach o systemie oświaty, przepisach o szkolnictwie wyższym i nauce lub w przepisach regulujących system oświatowy lub szkolnictwo wyższe w innych państwach, pozostające we wspólnym gospodarstwie domowym z rodzicami.

2c. W przypadku wspólnego rozliczenia rodzinnego, podatek ustala się w podwójnej wysokości podatku obliczonego od sumy dochodów małżonków, podzielonej uprzednio przez współczynnik rodziny (Wr). Współczynnik rodziny wynosi:

- 1) 2,0 – w przypadku braku dzieci spełniających warunki z ust. 2b;
- 2) 2,5 – w przypadku posiadania jednego dziecka spełniającego warunki z ust. 2b;
- 3) 3,0 – w przypadku posiadania dwojga dzieci spełniających warunki z ust. 2b;
- 4) 0,75 – za każde trzecie i kolejne dziecko spełniające warunki z ust. 2b.”

2) W art. 6 po ust. 4 dodaje się ust. 4a w brzmieniu:

„4a. Przepisy ust. 2a–2c stosuje się odpowiednio do osób samotnie wychowujących dzieci, o których mowa w ust. 4, z tym że podstawowy współczynnik rodziny wynosi dla tych osób 1,5, a za każde dziecko zwiększa się go zgodnie z zasadami określonymi w ust. 2c.”

2. UZASADNIENIE

- **Cel regulacji:** Celem przedkładanej propozycji jest fundamentalna zmiana filozofii opodatkowania dochodów osobistych w Polsce i dostosowanie jej do realiów kryzysu demograficznego. Wprowadzenie francuskiego modelu ilorazu rodzinnego (family-splitting) ma na celu powiązanie obciążeń podatkowych z faktyczną zdolnością płatniczą gospodarstwa domowego.
- **Aktualna anomalia systemowa:** Obecny system podatkowy traktuje dochód podatnika w sposób skrajnie indywidualny. Dwoje singli zarabiających po 150 000 zł rocznie dysponuje pełnym dochodem na własne potrzeby. Małżeństwo z trójką dzieci o identycznym dochodzie

(łącznie 300 000 zł) ponosi ogromne koszty stałe związane z utrzymaniem i edukacją kolejnego pokolenia obywateli. W rezultacie dochód dyspozycyjny na członka rodziny w tym drugim przypadku drastycznie spada, podczas gdy stawka podatkowa pozostaje na zbliżonym poziomie. Stanowi to rażące naruszenie zasady sprawiedliwości horyzontalnej.

- **Efekt stymulacyjny:** Proponowana zmiana w naturalny sposób multiplikuje kwotę wolną od podatku oraz podwyższa efektywny próg wejścia w drugą stawkę podatkową (32%) dla rodzin. Wzrost płynności finansowej rodzin z dziećmi wykazuje wyższy mnożnik makroekonomiczny. Rodziny te wydają nadwyżki kapitałowe na rynku krajowym (edukacja, zdrowie, dobra konsumpcyjne pierwszej potrzeby), co stymuluje popyt wewnętrzny i generuje wpływy z podatków pośrednich.
- **Ograniczenie podmiotowe i stymulacja rynku pracy:** Proponowane rozwiązanie celowo ogranicza się wyłącznie do podatników rozliczających się na zasadach ogólnych według skali podatkowej (art. 27 ustawy o PIT). Wyłączenie z systemu osób korzystających z podatku liniowego (art. 30c) oraz ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych ma na celu przeciwdziałanie arbitrażowi podatkowemu. Regulacja ta stworzy silny bodziec ekonomiczny dla pracowników posiadających rodziny do wyboru stabilnych form zatrudnienia (umowa o pracę) kosztem fikcyjnego samozatrudnienia (B2B). W efekcie nastąpi uszczelnienie systemu ubezpieczeń społecznych oraz zwiększenie bazy składowej ZUS i NFZ, co stanowi naturalne źródło finansowania projektowanych zmian.

3. OCENA SKUTKÓW REGULACJI (OSR)

- **Grupa docelowa:** Regulacja wpłynie bezpośrednio na sytuację finansową ok. 4,5-5 mln gospodarstw domowych w Polsce wychowujących dzieci. Najbardziej wymierne korzyści odniosą rodziny wielodzietne oraz rodziny o dochodach średnich.
- **Bilans budżetowy i mechanizm kompensacyjny:** Wdrożenie ilorazu rodzinnego wywoła bezpośredni ubytek w dochodach budżetu państwa z tytułu podatku PIT. Straty te zostaną jednak skompensowane w średnim i długim horyzoncie czasowym przez wzrost wpływów z VAT (rodziny wydają środki lokalnie), redukcję wydatków transferowych oraz długofalowy pozytywny efekt demograficzny chroniący system emerytalny.
- **Wpływ na Jednostki Samorządu Terytorialnego (JST):** Ponieważ PIT stanowi kluczowe źródło dochodów samorządów, proponuje się równoległe znowelizowanie ustawy o dochodach JST poprzez podniesienie ich udziału we wpływach z PIT lub wprowadzenie celowej subwencji demograficznej rekompensującej ubytki na podstawie wskaźnika dzietności.
- **Skutki administracyjne:** Zmiana ma charakter wyłącznie algorytmiczny. Implementacja polega jedynie na modyfikacji formularzy PIT oraz dostosowaniu systemów informatycznych Ministerstwa Finansów (np. Twój e-PIT) w zakresie kalkulacji podstawy opodatkowania o nowy współczynnik rodziny.